

Nagina speranza per l'iniziativa da stallas da mises

Il cussegl federal na vul era savair nagut da la moziun da cumissiun

DA CLAUDIA CADRUVI / ANR

■ Oz fruntan duas differentas tenutas ina sin l'autra en la chombra pitschna. Ils ins vuessan mantegnair il maletg da la cuntrada cun laschar bajegiar enturn stallas da mises. Ils auters teman ch'i dess lura chasas da vacanzas tut a dubel ordaifer la zona da bajegiar.

Sin la glista da tractandas stattan las duas iniciativas dal Grischun e dal Vallais. En quests chantuns sco insumma en las regiuns da muntogna datti clavads, stallas e feclers che nagin na dovra pli e che van en decadenza. Ils bajetgs caducts che han servì pli baud al puresser dattan a la cuntrada sia tipica temprà locala. Ma ils proprietaris che na fan daditg betg pli il pur n'èn betg adina pronts d'investir en il mantegniment da stallas senza nìz.

Far chasas da vacanzas

Tals bajetgs agriculs duain ins dastgar bajegiar enturn, pretendan las duas iniciativas. Discurrì vegn en il text d'ina «Wohnnutzung» che manegia atgnamain per far vacanzas. Cundiziun fiss ch'i sa tractia da midadas modestas e ch'ins mantegna il caracter dal bajetg. Il maun public na saja betg obligà da construir vias u altra infrastruttura per quests bajetgs, stat scrit explicitamain en las iniciativas.

La cumissiun predeliberanta refusa unanimamain las duas iniciativas. Quellas lubissan da transfurmar «tuts bajetgs

agriculs» betg pli utilisads, «quai vul dir potenzialmain 20 000 edifizis mo en il chantun Grischun», scriva la cumissiun.

En l'entira Svizra existian perfin 400 000 tals edifizis ordaifer la zona da bajegiar. Cun schlucrar sin tala moda la planisa-

ziun da territori na fissi betg pli pussaivel da separar la zona da bajegiar da las autras zonas. Era la lescha d'abitaziuns se-

cundaras na pudessan ins betg ademplir. Malgrà che l'iniziativa scrivia explicitamain ch'ils proprietaris purtassian sezs ils custs d'infrastructura fissi cler che las vias d'access chaschunassian a lunga vista gronds custs al maun public.

Insatge sto vegnir fatg

La cumissiun renconuscha dentant ch'i sa tracta tar las stallas, ils uigls u clavads per part da bains culturals custaivels che svaneschan sch'ins na prenda betg mesiras concretas. Perquai vul ella incumbensar il cussegl federal da midar la lescha sco suonda: Sch'il plan directiv chantunal preveda quai dastgan ins transfurmar stallas. Ins stoppia dentant far la segira ch'il principi da la separaziun da zonas vegnia respectà e ch'il nov diever na disturbia betg l'intschess ordaifer la zona da bajegiar.

La chombra pitschna tracta oz questa moziun ensemen cun las iniciativas. Il cussegl federal recumonda da refusar la moziun. L'entschatta 2018 vul el sutta-metter al parlament ina revisiun che dat als chantuns in zichel dapli libertad ordaifer la zona da bajegiar (guarda LQ dals 29 d'avust). Ina midada da nìz stuess dentant adina vegnir cumpensada insannu'ater. Vul dir sch'ins lubescha da bajegiar enturn ina stalla sto svanir insannu'ater in edifizis d'abitar. Uschia less il cussegl federal impedir che l'adiever ordaifer la zona da bajegiar s'engrondescha, s'intivescha e disturba.

Brentina e tschajera – uschè turbla sco la glisch en quest englar sur Trin èn er ils aspects per l'iniziativa grischuna che vuess lubir da bajegiar enturn stallas.

FOTO O. ITEM